

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati sa avstro-ogerske dežele sa vse leto 15 gld., sa pol leta 8 gld., sa četrt leta 4 gld., sa jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom sa vse leto 13 gld., sa četrt leta 3 gld. 30 kr., sa jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. sa četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnistvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Nemška marka.

Včeraj se je v Gradcu vršila kazenska obravnava, katera je spravila na svetlo več jako zanimivih momentov ter pojasnila prav značilno vse najnoveše nemško nacionalno gibanje v naši državni polovici.

Na zatožni klopi sta sedela bivši c. kr. avskultant Fraiss in bivši c. kr. profesor Avrelj Polzer. Oba sta bila obtožena radi razširjanja prepovedanih tiskovin. Obsojen je bil samo Fraiss radi razširjanja prepovedanih tiskovin, dočim se mu snovanje skrivnih družb ni moglo popolnoma dokazati.

Razprava proti Fraissu in Polzerju je pojasnila veliko obzirnost odločilnih graških krogov napram izvestnim agitatorjem. V Gradcu je bilo obče znano, da je Fraiss duša pangermanskega gibanja. Fraiss je z veliko usiljivostjo in predznostjo rogovilil za prestop k protestantizmu in na uprav izzivajoč način razširjal svoja Schönererska načela, ne da bi se bil kdo zmenil za njegovo počenjanje, ki nikakor ni soglašalo z oziri, ki jih mora imeti c. kr. drž. uradnik na svojo službo in na svoje službene dolžnosti. Proti Fraissu se je sploh začelo šele postopati, ko je dunajska vlada opozorila graško nadsodišče na rogoviljenje njenega uradnika.

Nadalje je obravnava novič dokazala, kar se je sicer že davno vedelo, da gibanje „Proč od Rima“ nima verskih namenov, nego da je eminentno politično gibanje, ki stremi na to, razdejati avstrijsko državo in Cislitvanske kronovine prikloniti Nemčiji po načrtu brošure „Oesterreichs Zusammenbruch und Wiederaufbau“, katera brošura se je v neštevilnih izvodih razširila po celi naši državni polovici.

Naši Nemci računajo na pomoč pruskega meča. Od njega pričakujejo „rešitve“, od njega pričakujejo „osvobojeja“. Dokler

pa ne bje odločilna ura, ko se začne usodni boj proti Avstriji, dotlej dobivajo naši Nemci okroglo marke iz Nemčije, da z njimi pripravljajo tla pruski invaziji.

To je dokazala obravnava proti Fraissu in Polzerju. Nemška marka trklja po vsi Cislitvanski. Središče celi agitaciji za prestop k protestantizmu je v Nemčiji. Gibanje „Proč od Rima“ vodijo pastori iz Nemčije in z nemškimi markami plačujejo agitatorje, kateri v avstrijskih pokrajinah to gibanje vodijo. Tudi c. kr. sodni uradnik Fraiss je bil plačan agitator nemških pastorej. Osrednje društvo za pospeševanje protestantizma v Avstriji, ki ima svoj sedež v Draždanah, ga je zalagalo z markami, na stroške tega društva je aktivni sodni uradnik Fraiss razpošiljal prepovedane tiskovine, v katerih se dela propaganda za uničenje Avstrije in na stroške tega društva je sodni uradnik Fraiss potoval križem Štajerske, namesto da bi sedel v svoji pisarni.

Tendence nemško-nacionalnega gibanja v naši državi so bile že prej znane. Schönerer in Wolf sta jih s hvalevredno odkritosrčnostjo razodela tako v državnem zboru kakor v svojih listih. Da pa so njihje ideje našle odziva med nemško inteligenco, to ravno potrjuje Fraissov slučaj. Ta slučaj je simptomatičen, ker je iz njega razvidno, da se je veleizdajsko teženje Schönererja in Wolfa razširilo med c. kr. državnimi uradniki nemške narodnosti, da je med temi elementov, v katerih je izmril duh zvestobe, ki pozabljajo na svoje s prisego potrjene obljube in dolžnosti ter se udajajo pangrmanski agitaciji z vsem fanatizmom in z vso brezobzirnostjo.

Fraissov je v naši državi obilo in zlasti v tistih krajih, koder se bje narodnostni boj. Da so ti elementi velika nevarnost za državo, o tem pač ni treba posebe govoriti, to uvidi vsakdo, izvzemši samo gotove od-

ločilne kroge, kateri so slepi in gluhi, dokler ne nastane škandal ali katastrofa kakor v slučaju c. kr. sodnega uradnika Fraissa.

V Ljubljani, 9. junija.

Nagodbena kriza.

Listi poročajo, da se cesar noče izreči niti za Thunovo niti za Széllovo stališče v nagodbenem vprašanju ter zahteva, da se vsekakor doseže nekaj mostič, ki zveže obe stališči. Zategadelj je baje Thun v bančnem vprašanju zopet nekoliko popustil ter ne odklanja več Széllove formule absolutno in brezpogojno. „Vaterland“ piše, da se do sobote, t. j. do jutri vsekakor reši kriza potom kompromisov. Grof Goluchowski se trudi, da bi zmanjšal nasprotja v načelih Thuna in Szélla, pa tudi baron Chlumecky je bil pri obeh ministrskih predsednikih, da pomaga posredovati. Tudi cesar je sprejel Chlumeckega v dolgi avdijenci.

Nemiri v Macedoniji.

V Macedoniji so se pripetili resni nemiri. Turška oblastva so zaprla več Bolgarov v Prilepu, ker so bili obdolženi, da so bili zarotniki proti Turkom. Vsled tega so Bolgari napadli turško vojaštvo, ki jo vedlo aretirance v zapor. Nastal je krvav boj, v katerem je bilo ubitih več Bolgarov in Turkov. Prilep je zaseden z vojaštvom, in vali iz Monastirja je že odpotoval tja, da napravi mir.

Afera Loubet.

V Parizu imajo vsak teden novo afero, ki zanima občinstvo ter podaja časopisom hvaležno snov. Sedaj je na dnevnem redu Loubet. Listi poročajo, da so hoteli royalisti Loubeta odpeljati, skriti ter ga prisiliti, naj se odpove. V to svrhu je bil baje pripravljen že avtomobil, toda policija je vse pokvarila. Ta vest je sicer radi svoje romantike nevrjetna, a vzpričo fanatizmu aristokratov in klerikalcev vendar-le možna.

V nedeljo bode v Longchampsu „grand prix“, velika dirka konj, katere se udeleži tudi Loubet s spremstvom in ves pariški občinski svet. Prijatelji in sovražniki Loubetovi pripravljajo baje velike demonstracije.

Rusija v Perziji.

V kratkem zasede ruska garnizija veliko, lepo in velevažno luko Bender-Abbas v perzijskem zalivu. Luko spreminé Rusi v močno trdnjavo ter jo zvežejo z notranjimi deli dežele z železnico, ki bode zvezana zopet s sibirsko železnico. S tem zadá Rusija Angliji nov udarec. Bender-Abbas je glavna postaja in izhodišče karavan za osrednjo Azijo. Tako ima Rusija novo trgovsko postojanko, ki je zajedno velevažnega političnega pomena.

Anglija in Transvaal.

Pogajanja mej predsednikom republike Transvaal in angleškim guvernerjem so se zaključila, ne da bi se dosegel kak vspeh. Miller je zahteval, naj se da priseljencev jednaka volilna pravica kakor jo imajo domači Boerci, Kruger pa je zahteval, naj se za to plačilo Anglija odpove svoji suvereniteti nad Transvaalom. Ker se ni doseglo sporazumljenje, sta se razšla. Položaj je zategadelj še mnogo kritičnejši, kakor je bil pred pogajanjmi. Angleški listi pišejo zopet sila bojevito in razni politiki že rožljajo z orožjem. Boerci pa se za vse to ne zmenijo. V Pretoriji so sprejeli Krugerja, ki je tako odločno zagovarjal njihovo stališče, z največjo častjo. Kruger je predlagal Angliji, naj razsodi mej prepornima strankama mirovno sodišče, toda Anglija je ta predlog zavrnila. Prav možno je, da se izidimi nova vojna mej Transvaalom in Angleži. Boerci se je nikakor ne boje! Odbili so srečno in zmagonosno že nekaj atentatov Angležev in njihovih hlapcev na svojo svobodo, in gotovo odbijejo srečno Angleže tudi posej.

LISTEK.

Phylloxera philologica.

Amicus Plato, sed amiceo veritas.

Čudna prikazen v ljudskem življenju je ta, da se ljudje najraje ponašajo s tem, česar jim najbolj manjka. Kdor ima le nekoliko šestih, jih premeta neprestano v žepu, da se čuje njih cvenk. Tako se tudi Slovenci o vsaki priliki grozno ponašamo s svojim slovanstvom in vender tega slovanstva nikjer ni, ne v zasebnem, ne v javnem življenju, ne v politiki in ne v filologiji. Včasih se sicer kaže, kakor bi hoteli svojo od tujstva okužen jezik razgobati ter iščemo zdravila tam, kamor nas upotuje narava sama, v slovanščini, ali kmalu se zopet pojavi reakcija ter izbija na površino neugodno slovensko svojstvo — neukrošeni slovenski separatizem, malodušno strancarstvo, svojeglavno maličkarstvo kakor v politiki, tako tudi v — filologiji. Zaradi umišljene pravice, ki ima včasih samo teoretsko a nikake praktične veljave, se srdito pripravimo, cepimo, izolujemo in ostavljamo redove slovenske vzajemnosti — bodisi v politiki, ali v — filologiji, seveda, ker smo sami zase tako mogočen narod, da ni treba zaslombe v svojih bratih.

Kdor ima količkaj širje obzorje, mora uvideti, da je Slovenem jedini spas v čim bližjem združenju s svojimi jednokrvnimi brati. Naj nam vlada pokloni vse, kar želimo, naj uvede naš jezik v šole in

urade, v boju za obstanek jezik naroda, ki šteje razkasan komaj nekaj nad jeden milijon duš, ne more odoleti silnemu pritisku nemščine in italijanščine, tudi ako nam Nemci in Italijani ne bi usiljevali svojega jezika. Kulturna premoč svetovnih jezikov je taka, da se ji mučno ustavljajo jeziki malih kulturnih narodov. Ako nam je torej res do tega, da priborimo našemu jeziku veljavo v javnem življenju in tako tudi v zasebnem, morali bi pač na vse pretege delati na to, da svojemu jeziku razširimo mejnike s tem, da se polagoma čim tesneje naslonimo na svoje južne brate. Ako tega fundamentalnega nauka ne priznamo, potem je škoda, da trošimo svoje moči v brezplodnem boju za emancipacijo slovenstva. Osamljeni Slovenci samo olajšamo mučno agonijo, kateri mora v kratkem konec napraviti narodna smrt. Nasprotno z vsakim dejanjem, s katerim se oddaljujemo od svojih sorodnikov, pospešujemo to katastrofo.

Vsaka pridobitev na polju jezikovne in književne vzajemnosti južnoslovanske bi se torej morala skrbno čuvati, tudi če bi bila nekaka žrtev ž njo spojena. Da je taka jezikovna in književna zajednica mogoča, o tem ni nobene dvombe. Vše jedenkrat smo bili prav blizu te zajednice, in jaz močno dvomim, ali sta bila za naše slovenstvo koristna ona dva genija, znanstveni in pesniški, katerima se sicer klanjam, ki sta pa izpodnesla tla vzajemnosti jugoslovanske. Da je taka jedinica mogoča, nas uči tudi dejstvo, da se je vže jeden del kajkavstva odrekel svojega last-

nega narečja v knjigi in s tem veledušnim činom zatajevanja sebi neizmerno koristil. Jagić (Ein Kapitel aus der Geschichte der südslav. Sprachen. Arch. f. sl. Phil. XVII) je menda vender že jasno dovolj dokazal, da so vsa južnoslovanska narečja od laške meje do črnega morja v nepretrgani zvezi, in da tvorijo neko celoto. Ako Slovenci s časom sprejmo kako drugo južnoslovensko narečje kot višji književni jezik, se s tem ne razslovene kakor se niso Benečani, Lombardi in drugi Italijani raznarodili sprejemši toskanščino kot književni jezik, niti južni Francozi (Provençalci), ki so opustili svoj lepoglasni jezik z bogato literaturo ter se zjediniili s severnimi Francozi.

Jaz nisem pristaš onih rodoljubov, ki menijo, da naj mi posnamemo kajkavske Hrvate, ter se brevi manu odrečemo svojega narečja. Naše kulturne in politične prilike nam branijo udariti po tem potu. Pač pa čutim živo potrebo Slovencev, da se polagoma približamo istemu cilju, katerega so hrvatski kajkavci dosegli z jednim odločnim korakom. To približanje pa je tudi povsem prirodno, ker naša slovenščina je s hrvaščino in ostalimi južnoslovanskimi narečji v tako ozkem rodu, da ne bi premenili jezika, ako bi sprejeli hrvaščino kot književni jezik, temveč samo ostavili svoje narečje in sprejeli drugo narečje skupnega jezika v književne svrhe. Slovenci in Hrvati so na Primorskem politično združeni in dobro poznajo važnost tega združenja.

Ta pot polaganega približevanja in izjednačenja so o Slovencih priporočali vže

mnogi preudarni in razsodni književniki od Vodnika, ki se je trudil ogladiti in opiliti slovenščino in jo čedno narediti ter Ravnika, čegar predgovor k „Zgodbam svetega pisma za mlade ljudi“ nam zrcali čudovito natančno sliko današnjih naših književnih in jezikovnih reakcionarnih in provincialno-separatistovskih teženj, pa do Levstika in Stritarja, ki sta nam šele ustvarila književni jezik na trdni podlagi primerljajočega občešlovanskega jezikoslovja.

Ali dandanes čitamo pogosto članke, ki se prezirno izražajo o stare slovenščine in slovanskih narečij važnosti za izobraževanje naše književne slovenščine; jedina proroka sta Trubar in Dalmatin; skratka, slovenska filologija se je postavila na omejeno stališče ne le same slovenščine, nego kranjske slovenščine ali celo gorenjske oziroma ribniške slovenščine. Prav nič se ne bi čudil, ako bi jel kak prorok ljubljansko slovenščino povzdigovati in jej dajati ono važnost, katero ima pariški govor za Francoze. To počenjanje se mi zdi, kakor da bi kdo vejo cepil od debla, iz katerega je ona dobivala redilni sok, in katera se mora posušiti oddeljena od debla.

Da je temu tako, se ni čuditi. Vse naše narodno življenje, prav vse i politika, gospodarstvo, društveno in znanstveno življenje se giblje v tako smešno ozkih mejah, se sodi s tako omejenim naziranjem, da polni človeka s srdjo in žalostjo. Zatorej se je tudi filologija umaknila na mlenkostno stališče; saj drugače ni moglo

Dopisi.

Iz Idrije, 7. junija. Neki preganjeni kaplanček, kateri je večkrat v letu svoj god na dopustne in nedopustne načine v farovžu obhajal, hotel se je znesti v sobotnem „Slovenčevem“ podlistku nad našim vrlim županom, ker ga slednji ni obiskal pri prihodu v naš globoki kotel kranjskega Merkurja (tako nazivlja duhoviti „Slovenčev“ dopisnik naše mesto). To večkrat pogreto prežvekovanje v klerikalnih listih ne bode našega preljubljenega župana spravilo iz ravnotežja. On vse take podle zabavljalce hladnokrvno ignorira, kar je vse hvalevredno, saj take vrste ljudje res niso vredni, da bi se z njimi po časopisih prepiral, ker menda nimajo nobene sramote, in škoda je tudi črniti in papirja. Tudi to ni čudno, da se ta taktiki kaplanček zadržuje tudi v pošteno gostilno pri sv. Janezu, katere posestnica je vdova s petimi nedoraslimi otročki. Mož ji predbaciva, da toži ponarejena vina, akoravno mu je dobro znano, da dobiva vino iz poštene hiše. Pa kaj to njega briga, da le malo vdriha po obrtnikih in jih spravi ob dobro ime z namenom, da bode krščanskosocialni konsum bolj v vseval, a da sme meni nič tebi nič poštene ljudi obrekovati, za to ima dobro šolo.

Ni vredno, da bi se dalje z njim pečali, saj je zapustil naš globoki kotel in upamo, za zmiraj, da si na veliko žalost njegovih ožjih prijateljev, kateri imajo svojo bralno sobo v uradnih prostorih tukajšnje pošte ter se govori, da brezplačno prvi čitajo časopise od drugih naročnikov, naročniki pa morajo večkrat po cele ure po prihodu pošte čakati na časopise.

Omeniti mi je tudi, da se je naš grozni sovražnik „Žlikrafov“ že izučil knjigovodstva v nekem konsumnem društvu blizu Ljubljane. Dobil je dopusta 14 dni, da se temeljito izuči, a ker je moka vsled te osebe v dotičnem kraju zdatno se podražala in je je vedno primankovalo, moral je že osmi dan opustiti študije in se povrniti s potrtnim sroem v svoj rojstni kraj; prebivalci dotičnega kraja so ga pa z velikim veseljem spremili na kolodvor.

Toraj moka v tem konsumnem društvu se ne bo pokvarila, akoravno so precej vlažni prostori, ker je že nekaj drugih množčrečev v to nepotrebno društvo vpisanih.

Dobro kupčijo bodo pa tudi s šipami in šnopsom delali. Naš „klown“ iz Rožne ulice pelje rad v pozni noči kakega kolego na kozarček „grenkega“, da pa ne zbudi svoje krasne kuharice iz sladkega spanja, potolče par stranskih šip in se skobaca najprvo sam v sobo, za sabo potegne še pripeljane kolege, kjer se nadaljuje z uničevanjem alkohola; pravo navdušenje pa šele

kaj bi moglo široko obzorje se odpreti iz samostanske celice ali zatohle šolske sobe? Samo ženijalen pesnik ali velik državnik bi mogel tudi na tem polju ugodno uplovati, in še njegovo delo bi kmalu izpodkopal malenkostni krtje; nerazsodna množica pa in tudi tako imenovani razumniki slepo sledijo vsakemu, kdor jim kako blekne.

In vendar je prav herostratsko počenjanje, ako kdo dosedanje pridobitve na polju jezikovne vzajemnosti južno-slovenske ruši iz nepotrebne cepidlačenja, ali pa celo odstopanje od teh pridobitev utemeljuje s krivo posnetimi pravili. Da, prav frivolno je, če se čisto brez potrebe trapi in bega že tako razcepljene Slovence, da ne morejo niti v književnem jeziku složni ostati!

Da vlada tako počenjanje podpira, to je čisto jasno. Njeno geslo je: „Divide et impera“. Pred kratkim časom se je pokazalo v kranjskem deželnem zboru, ko se je predlagala za ljubljansko realno hrvaščina kot predmet, kako se Nemci bojé in kako vlada to bojazen deli, da se ne bi Slovenci približali Hrvatom v politiki in v jeziku. Kar pa je Nemcem in vladi neugodno, to je Slovincem v korist. Mi ne dvomimo o poštenosti in rodoljubju onih slovenskih učenjakov, ki stojé na omenjenem kranjsko-slovenskem stališču, nego žalimo samo kratkovidnost njihovo. Opozarjamo pa in kličemo merodajnim krogom: „Videant consules“, da ne preotme maha domače janičarstvo, ki deli slovenstvo od južnih bratov. V to svrhu je poklicano v prvem

nastane, ko so popolnoma prepričani, da niso zbudili kuharice iz mirnega spanja, kajti litanije našemu „klownu“, odkar ima toliko opravila za konsumno društvo, nič kaj ne dišijo več.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 9. junija.

— **Osebnosti.** Gospod Josip Janovski, c. kr. telovadni učitelj v Gorici, imenovan je udom izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole.

— **Pojasnilo na „pojasnilo“.** V večerajšnji številki „Slovenca“ pojasnjuje poslanec Povše, kako se je med njim, dr. Ferjančičem in mano vršil pogovor glede protestnega shoda. To pojasnilo odgovarja resnici do tje, kjer g. poslanec Povše trdi, da se je dogovor proglasil za ujem. Tega nas treh nobeden niti z besedico omenil ni. — Konstatujem tudi, da brzojavka v „Slov. Narod“ ni prišla po „moji volji“, temveč, da sem gospodu poročevalcu, ki me je odhajajočega iz državne zbornice srečal, le povedal kdo in kaj smo se dogovorili ter izrečno dostavil, da ima dne 2. junija biti predposvetovanje glede nameravane shoda vseh poslancev. — Toliko resnici na ljubo. — V Ljubljani, dne 9. junija 1899. — Iv. Hribar.

— **Buteč iz Maribora,** kakor se pri nas imenuje glasilo nekaterih topoglavih mariborskih kanonikov in kaplanov, „Slov. Gospodar“, je v zadnji številki pod glavljem „Švegljovi hlapci“ priobčil naslednji pamflet: „Kranjski liberalci v slovenski koči so sami začeli uvidevati, da so zadnji čas venderle predaleč zagazili na nemčurško stran. V dež. zboru so se postavili pod komando nemško mislečega barona Šveglja ter se obnašali, kakor da bi jih volili nemški volilci. Ves slovenski svet, ki se še ni odvilil poštenemu političnemu mišljenju, začel se je vsled tega obračati od njih. A prišlo so pred kratkim predrzne programatične zahteve avstrijskih Nemcev. Tudi baron Šveglj jih je pomagal sestavljati. Kljub temu so nameravali kranjski liberalci protestirati proti njim. Brčkone so se že prej prepričali, da Šveglj ne bo hud. Hoteli so rešiti sedaj svojo narodno čast ter zaropotati proti zahtevam, ki so itak vsakemu resnemu Avstrijcu le izrodek bolnega razuma. Da bi ropot bil večji, povabili so tudi katoliške poslance. A ti so rekli, da z njimi ne prirede nobenega protestnega shoda, dokler se ne očistijo narodnega madeža, sramotne zveze z Nemci. Shod je vsled tega izostal. In nekdanji kranjski narodnjaki, sedanjí Švegljovi hlapci, imajo namesto shoda pred celo avstrijsko javnostjo le — dolge nosove.“ Ne vjramemo, da je na celem Slovenskem dobiti človeka tako kratke pameti, da bi verjel

redu časnikarstvo, ki naj pomisli, da je jezik le sredstvo, vez med ljudmi, da je vsak jezik živa stvar, ki se razvija, popolnuje in napreduje, ki se ne da stlačiti v tesne meje filoloških okovov. Slovnica in slovar naj bosta le zrcalo določene jezikovne faze, a nikakor ne njegova rablja, ki mu ude ščipljeta in ga v železne okove otrpnelosti tlačita. Jezik stvarjajo pisatelji, zlasti poeti, časnikarji itd., a ne slovničarji. Zlasti časnikarji naj ne trpe, da bi se uvažale take novotarije v slovensko književnost, ki so deloma nepotrebne, deloma celo krive in našemu jeziku kvarne. Nalogo se ustavljati temu borniranemu provincijalizmu, pa ima tudi vsa inteligencija slovenska, ki naj se ne da zaslepljati od navidezne učenosti. Posebno slovensko učiteljstvo naj se upre takim težnjam, če prav izhajajo od slepo oboževanega malika, ki ni poznal vseh slovenskih narečij.

Povod tem vrstam je dala knjiga „Slovenski pravopis“. Sestavil Fr. Levec, ces. kr. profesor in okrajni šolski nadzornik v Ljubljani. Na Dunaju. V cesarski kraljevi zalogi šolskih knjig. 1899. To knjigo je g. pisatelj sestavil po nalogu vlade, ki mu je dala direktivo, da se ima povsem povesti za pravopisom, sprejetim v Pletersnikovem slovarju. Knjigo je popreje pregledal gosp. prof. Pletersnik. Kot ilustracija za naše literarno monopolstvo služi fakt, da je vlada poverila prav g. Pletersniku oceno knjige, katero je vladni prevodilec, gosp. profesor Levec, pod njegovo kontrolo spisal.

Philologus.

tež budalosti mariborskega lističa. V Ljubljani in sploh na Kranjskem se takemu napenjanju mariborske šabe samo smejemo. Pač pa pomilujemo mariborskega knezoškofa, da ima okrog sebe take bebce.

— **Prezgodnje veselje.** „Slovenec“ je v sredo pridobil poročilo iz Starega trga pri Ložu, v katerem s katoliško škodoželjnostjo poroča, da je bil ugledni učitelj g. J. Ž. obsojen radi žaljenja slavnoznane Hauptmanna, načelnika katoliške šnopsarije v Starem trgu. To poročilo je zabeleženo z vsakovrstnimi lažmi in insinuacijami. To je že navada katoliških žurnalistov. A ta pot je „Slovenčev“ krščansko veselje, da je obsojen politični nasprotnik, ki je zajedno še učitelj, vendar prezgodnje, kajti okolnosti so take, da vzklic oziroma ničnostna pritožba najbrž ne ostaneta brez uspeha in da utegneta imeti raznih drugih posledic, radi katerih bodo imeli neki klerikalci še prav neprijetnih uric.

— **Občinske volitve v Pomjanu.** Izid volitve iz III. volilnega razreda še ni določno znan, ali kaže se, da so Slovenci — propadli in to vsled postopanja volilne komisije. V „Edinosti“ čitamo naslednje podatke o tej važni volitvi: „Volilni red dopušča volitev s pooblastili le za take volilce, ki bivajo izven občine, a imajo v občini svojega posebnega upravitelja. Te tri dni pa so domači kmetje nasprotni stranke kar križem volili jeden za drugega in je bilo taci, ki so volili s pooblastili 5—6krat. In vladni zastopnik je bil povsem pasiven v očigled takemu kršenju volilnega reda! Proti takim mahinacijam smo seveda obnemogli. In odkritosrečno povedano: mi smo bili povsem, kar se je godilo v tej občini od razpuščenja sem, pripravljeni — na vse. In vsi dogodki v občini pomjanski so takorekoč mejniki, ki markirajo smer vladne politike v Istri. Prejšnji občinski zastop je vlada razpustila v najkritičnejem trenutku: tikom pred državnozbornimi volitvami. Potem je načelnikom uprave imenovala tistega Gugnaza, katerega je bila svojedobno ona sama odstavila od županstva radi nekorektnega poslovanja, tistega Gugnaza, ki je v imenu te slovenske občine pomagal demonstrirati na tistem zloglasnem shodu laških županov. In sedaj je še volilno komisijo izročila lahonski stranki. Po vladini volji je torej uprava občine in volilna komisija v rokah onih nasprotnikov, ki se povsodi ravna po receptu: osar tutto! In če še poštujemo sedanjega pasivnega vladnega komisarja, potem bi morali biti slepi, ako ne bi videli, kam kaže vladni kurs. Vlado proglašamo torej soodgovorno za vse, kar se dogaja sedaj v Pomjanu proti naši stranki, in pričakujemo od naših poslancev, da spregovoré na Dunaju razločno besedo, in da bodo besedi sledili tudi dolni čini. Nikdo naj ne zahteva od našega ljudstva v Istri, da bi živo in samo zlezlo v politički in narodni grob. Če nas hočejo ugonobiti političsko in narodno, naj nas, ali toliko moškega ponosa si moramo ohraniti, da se bomo branili do zadnjega in pred vsakomur!

— **Posojilnica na Češnjici.** Členi posojilnice na Češnjici razširjajo vest, da so zaradi tega ustanovili posojilnico, da so se oprostili duhovskega vodstva, kateri je pri selski posojilnici, in da gre pri češenjski posojilnici veliko lepše in boljše, ker jo vodi g. Demšar, kakor pa v Selcih, kjer vodi posojilnico gospod župnik. Kakor smo že večkrat čuli, nimajo v Selcih nasprotniki „konzula“ prav nič vpliva pri posojilnici in ga tudi ne iščejo. Posojilnica v Selcih je bila menda le toliko časa dobra za gosp. Demšarja, da je mogel z njeno pomočjo podedovati denar lepo skupaj spraviti, in da so dolžniki mesto njemu, posojilnici dolžni. Značilno je, da se hočejo klerikalci izogniti vodstvu duhovščine, ko jim je menda vendar, kakor smo že večkrat na mnogih krajih čuli, Selska posojilnica največ pomagala v denarnih zadevah in jim pomagala hišo kupiti, tako da je že precej tisočakov založila zanje, a zdaj se hočejo tega vpliva rešiti, kakor je med vrstami brati v „Slovencu“, kjer se hozana poje sebičnosti. Lep poklon selski duhovščini!

— **Z Bleda se nam piše:** Dne 8. junija ob 5. uri zjutraj pričelo se je v zdravniškem okraju tukaj močno streljanje z možnarji. Ta nenavadna kanonada je naše ptujce seveda vznemirila, in ni čuda, da jih nekaj med njimi zaradi tega hoče od-

potovati drugam. Naš poslanec, g. Azman je v deželnem zboru pripovedoval, da za ptujce dosti skrbi zdraviški odbor, pa je popolnoma zamočal, da je v vsakem zdravniškem okraju glavna stvar policijski red. Sploh hočemo Blejci o njegovem govoru za Blejako občino še govoriti, danes le vprašamo: ali je naša žandarmerijska postaja res dobila že več ukazov, da ima take nereda s streljanjem itd. naznaniti, da se odstranijo, naše klerikalno županstvo pa da je na vse ukaze in naredbe v tej zadevi popolnoma pozabilo? Treba bo prositi pomoči pri c. kr. glavarstvu.

— **Pevskega društva „Ljubljane“** izletu v Tacen pod Šmarno goro dne 18. t. m. pridruži se tudi „Ljubljansko kolesarsko društvo „Ilirija“, katero se zbira na Sv. Jakoba trgu. Odhod ob 2. uri popoldne. Kakor vse kaže, obeta ta izlet postati imeniten. Čuje se, da ga s svojim obiskom počasti narodno občinstvo ljubljansko.

— **Pri „Slavčevi“ vrtni veselici** so prejeli: I. Dobitke za streljanje gosp. E. Križaj in sicer: I. dobitke, srebrna pisalna priprava za 85 čvetork, II. dobitke srebrne vilice in noži za 129 dvojok (oba dobitka daroval G. Čuden) in III. dobitke za največ strelcev, srebrni pisalni obtežnik. II. Dobitke za kegljanje: Gosp. I. Zamljen I. dobitke, g. V. Verčič II. dobitke, g. A. Pevalšek III. dobitke, g. J. Finc IV. dobitke, g. I. Zamljen V. dobitke za največ serij, g. I. Finc šaljivi dobitke.

— **Glas iz občinstva.** Piše se nam: Pri šolskem drevoredu, kjer so razvrščeni prodajalci sadja, so pasantje sedaj skoro v smrtni nevarnosti. Prostor se je nasul s tako šuto, da je pasaza silno težka, in to je toliko nadležnejše, ker je ondot velik promet. Želeti bi bilo, da se ta nedostatek kako odpravi.

— **Nesreča pri kopanju.** Iz Novega mesta nam pišejo: Krka je požrla že mnogo svojih žrtev in skoraj ne mine leto, da se ne pripeti na tej potuhnjeni reki nesreča. Drugošolec Marinko, o katerem sem poročal, da je utonil, se je kopal v Krki pod kolodvorom. Ker se je približal onemu kraju neki profesor, je dejal tovarišu, da se bo skril in iz norčavosti se je začel potapljati. Pri tem pa je zašel v tolmun in utonil, ker ni znal plavati. V četrtek dopoldne so našli po dolgem iskanju nesrečnežovo truplo, katero je bilo popoldne pokopano.

— **Porotne obravnave.** Tudi včeraj bili sta pri tukajšnjem deželnem sodišču dve porotni obravnavi. Pri prvi bil je obtožen 28 let stari posestnikov sin Ivan Urbas iz Lazov zaradi hudodelstva uboja. Na pepelnico sredo ponoči dobili so Jernej Vidrih, njegov brat France in Jože Kušlan pri Urbasovem kozolcu nek mužlej, katerega je Kušlan vlekel za ploho, mej tem ko sta brata Vidrih po plohu tolkla, in so vsi trije glasno javkali. Tako pornikali so se proti hiši posestnika Škofa, čegar hčerka se je v prepustu možila, a ostala še samica. Nenadoma priletela sta dva moška ter pričela s kolom udrihati po Jerneju Vidrihu. France Vidrih in Kušlan pa sta zbežala. Jernej Vidrih umrl je tri dni pozneje vsled otrpnenja možgan. Storilca bila sta Ivan Urbas in Anton Nemgar, katera je France Vidrih natanko spoznal. Sicer pa sta ta dva dejanja tudi sama priznala. Urbas bil je obsojen na 18 mesecev težke ječe, proti Nemgarju pa se obravnava ni mogla vršiti, ker je pobegnil neznano kam. — Pri drugi obravnavi, ki se je vršila tajno, bila je Marija Blažun iz Olševka zaradi detomora obsojena na štiri mesece težke ječe.

— **Hitrost brzojava ali berite in čudite se!** Dne 5. t. m. oddal sem med potovanjem na Ptuj ob 1/3. uri popoldne brzojav — važne vsebine — ki je seveda v največji naglici, drug dan dne 6. t. m. ob 1/7. uri zjutraj srečno v Središče dospel ter ob 1/9. uri dostavljen bil. Ako pomislimo, da je iz Ptuja v Središče šest ur hoda, a slovensko pisan brzojav potreboval je dobrih 15 ur, potem komentara pač ni treba. Seveda za ta rekord ne prevzame nikdo odgovornosti!

— **Umor v železniškem kupeju.** Predvčeršnjim zvečer so se nekatere tržaške rodbine s svojimi otroci, mej katerimi je bil tudi 11letni Edvard Radivo, vračale iz Miramare v Trst. V istem kupeju vozil se je z njim tudi neki tujec. V tem, ko so se žene in možje med soboj

razgovarjali, je rečeni deček gledal skozi okno, tujec pa je stal poleg njega. Nakrat je zadonel strel in deček se je zgrudil na tla, kraj njega pa je stal neznan tujec z revolverjem v roki. Navzočni moški se niso upali prijeti tujca, ki jih je motril s strašnimi pogledi in držal revolver proti njim. Detonacija pa so čuli potniki v sosednih kupejih, in so dali znamenje za silo, na kar se je vlak ustavil. Komaj je konduktor Perat odprl vrata na jedni strani kupeja, je morilec odprl vrata na drugi strani, in skočil iz voza, potem pa bežal kar se je dalo proti Barkovljam. Popotniki so tekli za njim, a ga niso mogli dobiti. Komaj je prišel vlak v Trst, so hitro alarmirali policijo, ki je takoj razvila velik aparat, da vjame tujca-morilca. Redar Nežič je slučajno izvedel, da je tujec krenil proti Rojanu, in je morilca tamkaj tudi res zasačil in odpeljal na policijo. Od tod so morila prepeljali na kolodvor, kjer ga je preiskovalni sodnik zasljal pred mrtvim dečkom, katerega je ustrelil, ne da bi mu bil ta kaj storil, ne da bi bil z njim spregovoril besedico. Morilec je povedal, da se zove Evgenij Karol Pach, da je 34 let star, doktor kemije iz Hamburga, da se je zadnji čas mudil na Tirolskem, pred nekaj dnevi pa da je prišel v Barkovlje ter se nastanil v hotelu „Excelsior“. Čim je sodnik začel izpraševati morilca glede storjenega hudodelstva, je zatislil oči in ni odgovoril nobene besedice. Policijske poizvedbe so do gnale, da je morilec blazen. Bil je prej lastnik drogerije in trgovine s kemikalijami v Hamburgu. Pred kratkim je bil izročen blaznici v Halleju, od koder je pobegnil na Tirolsko. Od tod je prišel v Trst in storil opisani umor.

— **Nesreča.** V nedeljo zvečer ubil se je precej imovit kmet v Dražgošah, Jakob Kavčič. Padel je čez neko skalo in v temi zadel je tudi z glavo ob vogel hišnega zidu. Zapustil je mlado ženo z dvema otročičema.

— **Iz ječe ušla** sta v Škofjiloki dva nevarna tatova. Podrla sta peč ter skozi luknjo v dimniški peči odnesla pete.

— **Posojilnica v Ribnici.** Meseca maja t. l. vložilo je 173 strank 31.911 gld. 31 kr., vzdignilo 122 strank 16.403 gld. 7 kr., 19 strankam pa se je izplačalo posojil 5820 gld. Promet meseca maja 79.826 gld. 6½ kr.

— **Kolesarski klub „Slovjen“ v Zagrebu** priredi dne 29. junija cestno dirko na progi Zagreb-Sušak (Reka). Ta proga je 190 kilometrov dolga. Dirkači bodo startali pri Savskem mostu v Zagrebu ob 5. uri zjutraj. Dirka se vrši ob vsakem vremenu. Čas vožnje je določen na 12 ur. Nagrade so določene naslednje: I. darilo v vrednosti 200 kron, II. darilo v vrednosti 100 kron, III. 60 kron, IV. in V. častne svetinje večje vrednosti, a vsaki nadaljni dirkač, ki dospe v določenem času na cilj, dobi spominsko svetinjo. Oglasila sprejema g. Ferdo Budicki, Maravska ulica šte. 24 v Zagrebu do 25. junija ob 8. uri zvečer. Vložek znaša 10 kron. Oglasila brez vložka se ne sprejmejo. Dirke se smejo udeležiti vsi člani biciklističkih društev na Kranjskem, na Hrvaškem, v Slavoniji in v Dalmaciji. Dne 28. junija ob 8. uri zvečer bo sestanek kolesarjev v klubskih prostorih v Zagrebu, dne 29. ob 8. uri zvečer sestanek v hotelu „Continental“ na Sušaku, kjer se razdele nagrade. Klub si je naložil s to cestno dirko velikih materialnih žrtev, da se Hrvatje s Slovenci vred seznajajo s primorskimi brati.

— **Na semenj** dne 3. junija je bilo prignanih 778 konj in volov, 277 krav in 99 telet. skupaj 1154 glav. Kupčija je bila živahna posebno z voli in konji. Vole kupoval je neki žid, katerih je precej nakupil in dobro plačal; konje kupovali so kupci iz Trsta, in so jih tudi precej nakupili.

— **Razpisana služba.** Ces. in kralj. avstro-ogrski generalni konzul v Benetkah naznanja vsled prošnje višje trgovinske šole v Benetkah, da je razpisana na tej šoli služba profesorja za nemški jezik in literaturo. Razglas je na razpolago v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

* **Velikanski požari.** Kakor poročajo, je nastal v Ottensheimu blizu Linca ogenj, kateri se je radi silnega vetra urno razširil ter upepelil skoro ves trg. Ves glavni trg z občinsko hišo vred, stara gotska cerkev in župnišče je pogorelo. Le par hiš,

katere so bile z opeko krite, in pa okrajno sodišče je ostalo — nepoškodovano. Tudi trije ljudje so zgoreli. Celo v sosednjo vas Dürnberg je veter zanesel ogenj, kateri je upepelil dve posesti. — Iz Mannheimja pa javljajo, da je črnoleska občina Št. Peter popolnoma zgorela. 24 hiš je do tal pogorelo. Samostan, cerkev in župnišče so ostali nepoškodovani.

* **Zaročnica črnogorskega prestolonaslednika** mora prestopiti v „srbsko“ vero. Društvo nemških luteranskih duhovnikov pa se je obrnilo na velikega vojvodo Mecklenburško-Strelškega s prošnjo, naj tega svoji hčeri nikar ne dovoli. Vojvoda je odgovoril, da je hči Jutta polnoletna; da ji zato ne more braniti, ako hoče premeniti svojo vero, kar zahteva njen zaročenec princ Danilo.

* **Umor sredi Sredca.** Predvčeršnjim je umoril sredi ceste v Sredcu neki Mace-donec učitelja Sakmanova ter mu zadal 21 bodljajev. Vzrok a tentatu je občevanje s turškimi oblastmi, ki so sovražne Mace-doncem.

* **Junaški čin.** Na postaji Gollerschau pri Tešinu sta se pripeljala nedavno hkratu dva osebnata vlaka, in sicer eden iz Tešina, drugi iz Skočava. Tedaj pa je stopil neki konduktor na tir; vlak iz Skočava je bil že tako blizu, da ga je stroj skoro že ugrabil. V istem hipu pa je skočil poslujoči uradnik za konduktorjem ter ga še pravočasno potegnil s tira. Bil je zares pravi čudež, da ni junaškega uradnika samega zgrabil stroj ter ga zmel.

* **Kako se množé narodi.** Najhitreje se množé med vsemi narodi Rusi. Rusija rabi samo 45 let, da svoje stanovnike podvoji. Nemčije rabi za to 65, Avstro Ogrska 70, Anglija 80, Italija 110, Francija pa 860 let.

* **Trgovci v Moskvi** so izborni gospodarji. Nedavno je milijonar Gjubonin dobil nepričakovano 200.000 rubljev, to ga je tako razveselilo, da je takoj priredil plesno zabavo, katera ga je veljal 300.000 rubljev. Posetnike zabave je namreč tudi bogato obdaroval. Trgovce Šijer pa je dobil v loteriji srebrno žlico, vredno 3—4 rublje. In za to žlico je kupil škaflijo za 300 rubljev. — No, to so pač milijonarji, za katere nima denar velike vrednosti.

* **Dekoltirane toalete v gledališču.** Neki angleški list poroča, da hoče angleška vojvodinja Fife odpraviti dekoltrane toalete ter pride tudi sama vedno v povsem zapeti obleki v gledališče in tudi k drugim zabavam. Toda vkljub temu bo imela menda kneginja malo sreče s svojim poskusom, ker baje celo kraljica sama strogo gleda na to, da pridejo na dvorne posete vse dame v globoko izrezanih oblekah. Samo starim damam se ni treba ravnati po tem predpisu.

* **Klub samomorilcev.** V Adelaidi v Avstraliji se je zbralo 13 mladeničev, kateri so hoteli vsi na neobičajen način umreti. Ustanovili so klub, v katerem so se sestajali vsak večer. Klubovo sobo so prevlekli s črnim suknom, na sredo so postavili črn oder, okrog njega pa so sedeli klubovi člani na črnih stoli, pušči iz črnih pip. Okoli odra je gorelo 13 sveč, pred njimi na odru pa je stala mrtvaška glava. Njih kupice so bile slične lobanjam. Ko so se prvič sestali, je moral vsakdo povedati, kaj da ga tira v smrt, in to se je stavilo v zapisnik. V vseh 13 slučajih je bila ženska vzrok nameravane smrti. Nekega dne so si razdelili med seboj strup, tega so izpili, zapeli še smrtno pesem ter v klubu umrli.

* **Društvo ženitve željnih** je nekaj najnovejšega glede združništva. Pred malo časa se je združilo v St. Louisu nekoliko mož. Število društvenikov je že narastlo do 58. Vstop v to društvo imajo le moški, ki so stari od 21.—35. leta; tudi ne smejo imeti slabih navad. Predno vstopijo v društvo, pa le s tem pogojem, da se poroče v dveh letih, morajo iti k zdravniku, da jih pregleda, če so zdravi. Da se poroče, treba tudi ženitve željnih dam, katere preskrbuje društvo. No, denarja je tudi treba. Za to se briga mnogo tudi društvo samo. Če se kateri poroči, nabavi mu društvo dva zlata prstana, ekvipažo in obleko za ženina, kakor tudi opravo za jedno sobo. Istotako obdarijo društveniki poročenca po svoji moči. Ženitev kakega člana tega društva postane torej občno praznovanje društvenikov.

Književnost

— „Bravec“ ali „bralec“? Jezikoslovna razprava. Napisal R. Perušek. Pridejane so: Opombe k Levčevemu pravopisu. — V Ljubljani, 1899. Tisek „Nar. Tiskarne“. — Založil pisatelj. Prodaja L. Schwentnerjeva knjigarna v Ljubljani. Tako je naslov 44 strani obsegajoči brošuri, ki vzbudi v filoloških in vseh literarnih krogih gotovo največjo pozornost. Gospod profesor Rajko Perušek se izreka v pre mnogih točkah odločno proti Levčevemu „Pravopisu“ ter podpira svoje dokaze z živo, prepričevalno besedo, z znanstvenimi in estetičnim razlogi. O tej brošuri bomo še pisali.

Telefonična in brzojavna poročila.

Vipava 9. junija. Pri občinski volitvi 8. t. m. na Colu nad Vipavo je sijajno zmagala zavedna stranka.

Gradec 9. junija. Na graških klinikah delujoči mladi slovenski zdravniki pozdravljajo z veseljem odločni korak zdravniške zbornice kranjske v obrambo stanu napram okrajni bolniški blagajni ljubljanski.

Dunaj 9. junija. Nagodbena kriza se bliža svojemu koncu. Iz najverodostojnejšega vira se poroča, da je bil v sinočni seji ministrskega sveta odobren načrt kompromisa. Danes je bil grof Goluchowski pri cesarju in mu je poročal o uspehu svojega posredovanja, za njim pa je bil sprejet v posebni avdijenci ogrski ministrski predsednik Széll. Doslej še ni gotovo, če se že do jutri vsa stvar končno dožene, kakor je bilo naznanjeno.

Dunaj 9. junija. Vsebinsa kompromisa glede nagodbe še ni znana. Nemški listi trde, da so bile v bistvu sprejete zahteve ogrske vlade in da je slednja privolila samo v nekatere formalne koncesije, da ni treba Thunu odstopiti. To so le kombinacije brez vsake resnične podlage. Nemško časopisje prikriva z njimi svojo jezo, da se mu ni posrečil namen, strmoglaviti Thunovega ministerstva, na kar je računalo z vso gotovostjo, zlasti ko se je raznesla vest, da je bil Chlumecky poklican k cesarju.

Pariz 9. junija. Razni listi naznanjajo, da so v ministrstvu nastala nesporazumljenja in da utegne priti do ministrske krize, to pa radi posledic, ki jih mora imeti revizija Dreyfusove zadeve za nekatere člene generalnega štaba, in radi postopanja proti nacionalistom in rojalistom.

Pariz 9. junija. Dreyfussov zagovornik je mnenja, da pride Dreyfuss šele meseca avgusta pred vojno sodišče.

Bruselj 9. junija. Osrednji odbor stranke delavcev je včeraj sklenil uprizoriti v Belgiji revolucijo, če klerikalna vlada ne umakne volilne reforme, s katero hoče delavski stan oropati volilne pravice.

London 9. junija. Vsled Chamberlainovega naznanila v poslanski zbornici, da so se pogajanja mej Angleško in Transvaalom razbila, začelo je angleško časopisje zopet z vso srditostjo napadati transvaalsko vlado in groziti z intervencijo z oboroženo silo.

Narodno gospodarstvo.

— **Posojilnica Ribnici** je izdala svoj računski sklep za 1. 1898. Blagajnišnega prometa je bilo v prejemkih 276.346 gold. 66 kr., v izdatkih pa 274.465 gld. 17½ kr., skupaj 550.811 gld. 83½ kr., v letu 1897. pa ga je bilo 543.363 gld. 39½ kr., toraj v pretečenem letu več za 7448 gld. 44 kr. Zadrudnikov „z glavnimi deleži“ je bilo koncem 1897. leta 45 s 187 deleži po 50 gold., v teku 1898. leta je pristopilo 5 zadrudnikov z 8 deleži, izstopil pa je 1 zadrudnik s 4 deleži. Koncem 1898. leta bilo je toraj 49 zadrudnikov s 191 deleži po 50 gld., skupaj 9550 gld. Zadrudnikov „z opravljenimi deleži“ pa je bilo koncem 1897. leta 938 z deleži po 5 gld., tekotom 1898. l. jih je vstopilo 64, izstopilo pa 60; toraj je koncem leta stanje opravljenih zadrudnikov 942 z deleži po 5 gld., skupaj 4710 gold. Hranilnih vlog je leta 1898. vložilo 693 vla-

gateljev 190.115 gld. 27 kr., vzdignilo pa 725 vlagateljev 190.989 gld. 96½ kr., toraj se je več vzdignilo 874 gld. 69½ kr. Hranilnih vlog koncem 1897. l. je bilo 501.454 gold. 91 kr., kapitalizovane obresti 1898. l. znašajo 19.791 gld. 60 kr., skupaj 521.246 gld. 51 kr., več vzdignenega 874 gld. 69½ kr., toraj je stanje hranilnih vlog koncem leta 520.371 gld. 81½ kr. Hranilnih knjižic je bilo pričetkom leta 1435, med letom se jih je na novo izdalo 298, skupaj 1733, popolnoma izplačalo pa 311, toraj jih je ostalo koncem leta 1422. Posojil se je leta 1898. izplačalo 159 zadrudnikom 45.377 gld. 13 kr., vrnilo pa je 277 dolžnikov 43.647 gld. 75 kr., toraj se je več izposodilo 1729 gld. 38 kr. Stanje posojil koncem leta 1897. je bilo 530.437 gld. 55 kr., toraj je stanje koncem 1898. leta 532.166 gold. 93 kr. danih 896 zadrudnikom in sicer: a) na hipotetni kredit 351.209 gold. 41 kr., b) na osebni kredit 90.166 gld. 18 kr., c) na hipotetni kredit proti amortizaciji 90.791 gld. 34 kr., skupaj 532.166 gld. 93 kr. Čisti dobiček upravnega leta znaša 2936 gld. 79½ kr. Vsled sklepa občnega zbora se od tega dobička izplača: a) zadrudnikom od glavnih deležev 6% dividende 559 gld. 6 kr., b) zadrudnikom od opravljenih deležev 6% dividende 279 gld. 95 kr., skupaj 839 gld. 1 kr., ostane 2097 gld. 78½ kr. Za dobrodelne namene se je določilo: 1. Občini Vel. Poljane 100 gl., 2. gasilnemu društvu v Ribnici 200 gl., 3. Cesar Franc Jožefovi bolnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu 25 gl., 4. „Glasbeni Matici“ v Novem mestu 10 gl., 5. Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju 12 gld., 6. Šoli v Dolenjivasi pri Ribnici 100 gld., skupaj 447 gld., ostane 1650 gld. 78½ kr. Rezervnim zakladom se pridene 1000 gld. Ostanek čistega dobička v znesku 650 gld. 78½ kr. pa se pripušča načelnistvu, nadzornikom, tajniku in drugim, za njih trud in delo pri uradovanju za leto 1898.

— **Podgradska posojilnica in hranilnica** je izdala svoj računski sklep za četrtto upravno leto 1898. Pristopilo je 46 zadrudnikov z 46 deleži, odpovedali so 4 zadrudniki z 4 deleži, izstopil ni nobeden; ostalo je 432 zadrudnikov z 436 popolnem vplačanimi deleži v znesku 4360 gld. Novih hranilnih knjižnic se je izdalo 21, uničilo pa 16, obstoji torej 118 knjižnic za 66.837 gld. 8 kr., in znaša povprečna vloga 566 gld. 41 kr. Posodilo se je na novo 44 zadrudnikom, 5 zadrudnikov je pa posojilo popolnoma vrnilo, dolžnikov je torej 378, ki dolžujejo skupaj 76.631 gld. 74 kr. ali povprek 202 gld. 72 kr. Upravnega dobička je bilo 536 gld. 46 kr. Po sklepu občnega zbora z dne 28. maja 1899. odšteti je: 1. odškodnina členom starešinstva 65 gld., 2. odškodnina členom nadzorstva 21 gld., 3. dar družbi sv. Cirila in Metoda za Istro 20 gld., 4. dar bratovščini hrvaških ljudi u Istri 20 gld., 5. dar gospodarski zadrugi za sodni okraj Podgrad 20 gld., vkup 146 gld., in ostane čisti dobiček 390 gld. 46 kr., ki se pridene zadrudnemu zakladu, kateri je iznašal koncem 1898 leta 1394 gld. 30 kr., k temu se prištejejo vplačane vstopnine 46 gld., in je torej zadrudni sklad narasel na 1830 gld. 76 kr. Posojila dajejo se samo zadrudnikom, in sicer po 6% na osebni kredit ali proti uknjižbi.

— **Državne železnice.** S 15. majem sta bili osebni postajališči Dragosza in Watra-Moldawica proge Wama-Russ. Moldawitza urejeni kot samostojna železnična urada, oskrbujoča neomejeni promet z ljudmi, prtljago, brzoprtljago in tovari, izvzemši razstreliva in živo živino. — Dne 1. junija se je otvorilo mej postajama Lend-Gastein in Tasenbach na progi Solnograd-Wörgl ležeče postajališče Eschenau za osebni in prtljažni promet. — Dne 1. maja se je otvorilo mej postajama Rekawinkel in Neulengbach, oziroma mej postajališčima Eichgraben in Anzbach na progi Dunaj-Solnograd ležeče postajališče Unter-Obrndorf za osebni in prtljažni promet. — S dnevom otvoritve prometa na lokalni progi S trakonce-Březnice-Rožmítal in Blatna-Nepomuk stopi v veljavo IV. dodatek z dne 1. januarja 1897 veljavnim tarifom in tarifarnim določbam za osebni in prtljažni promet.

Slovenci in Slovenke! Ne zabíte družbe sv. Cirila in Metoda!

